

Беларусы і суседзі, альбо аплата за энергарэурс будучыні

Mihal Залескі

Добра га здароўя!

Калі рэй вядуць прагматыкі заўжды карцінь дадаць калі ўжо не паэзіі, то хаця б прозы жыцьця. А яна гэткая...

Үсё, некалі народжанае альбо створанае, непазбежна ідзе да сваёй смерці. Цывілізацыя, што 30 тысячай гадоў абапіралася на акісленне арганічных рэчываў, няухільна набліжаецца да завяршэння свайго жыцьцёвага цыклу.

Натуральная, знаходзяцца людзі, каторыя імкнуцца адцягнуць надыход развязкі. Яны выдумляюць з упартасцю адчаю і тэхналягічныя посьпехі дзеля іхных прыдумак үсё больш ўражваюць.

Але, зауважце, за апошнія 400 гадоў, на фоне беспрэцэдэнтнага росту досьведу і інфармаванасці, назіраецца дэградацыя ведаў, асабліва пра чалавека, ягоны арганізм і соцыяльнае жыцьцё.

Менавіта соцыяльныя наступствы сучаснага разуменя традыцыйнай энергетыкі і гэткага ж самага разуменя ядзернай і ўсёй астатнай (ветракоў, геатэрмальных, сонечных, прыліўных і гідраэлектрастанцыяў), здаецца, будуць тым каменем, што нарэшце сарвецца са збудаванага намі цывілізацынага кургана і патрушчыць па дарозе большую частку спрадвечных набыткаў.

На ўзоруні асобаў вялікага непакою наконт гэтага пакуль што не назіраецца, а вось рэпрэзэнтанты пануючых клясаў ужо не знаходзяць сабе месца. Яны, начальнікі народаў, бачаць што запасы паліва скарачаюцца і разважаюць пра энэргетычны голад.

Правадыры масаў, мабыць, каб падкрэсліць усю гісторычную веліч свайго становішча, звязваюць глябальнае пацяпленне і прыродныя катастроfy са сваімі посьпехамі ў забяспечэнні росту вала-вога нутранага прадукту.

Каб ухіліцца ад абвінавачваньняў ў некампэтэнтнасці тыя ж правадыры сваімі сродкамі імкнуцца падкрэсліць веліч непадўладных людзям чынънікаў. Таму яны ніяк не звязваюць са сваёй правадырскай

дзейнасцю атамныя аварыі з радыёактыўным забруджваньнем мясцовасці, забалочваньні, засыханьні, распаўсюджваньне чаго не трэба і выміранье патрэбнага.

Балазе, падставы казаць і так і гэтак відавочныя: прынамсі ў буйных гарадах зъяненныі складу атмасфэры чуваць носам, а наведваньне, няхай сабе бараўлянскага дзіцячага хоспісу дазваляе зразумець, што выпраменяньні і розныя “витамины плодородия” забіваюць.

А паколькі кожны, хто нясе ў сабе зерне ўлады, перакананы, што цывілізацыя – гэта ён, то магчымасць знікнення цывілізацыі прымушае іх збівацца на талкавішчы ад ААН да восьмёрак і менскіх груп па урэгулюваньні няшчаснай любові да імпэрыі.

Тут ім робіцца зразумелым, што найадметнейшай рысай энэргетыкі акіслення сёньня з’яўляецца надзвычайная цэнтралізаванасць, като-рая тую энэргетыку робіць прыступнай дзеля дурняў і тэратыстых.

Дык чым душа супакоіцца, спытаецся вы. Невядома, пакуль нам не адкрыюцца магутныя энэргетычныя крыніцы, што не выдатковуюць арганічнага альбо ядзернага паліва, альбо мы не вернемся да энергаспажываньня за часоў князя Вячкі.

Тым не меныш, на лякальным ўзроўні Беларусь жыве сабе без ўсялякай там філізофіі будучыні і ўнікнення, ня тое што ў гісторыю чалавецтва, але і ў сваю ўласную гісторыю.

Съследам за суседзямі мы ўцягваемся ў бязглуды хаас г.з.в. ін-фармацыйнай рэвалюцыі і няспынны рост спажываньня абсолютна непатрэбных большасці насельніцтва рэчаў.

Поўная адсутнасць крэатыўнасці ва ўладных структурах ў сучасных умовах, на фоне са старэння і татальнага алькагалізму насельніцтва, не робіць бачнымі анікіх шляхоў ад прорвы акрамя заклікаў да паскарэння эканамічнага росту і сацыяльнай арыентаванасці расходнай часткі бюджету.

Тым часам чыннікам пераменаў вакол нас ўсё больш робіцца паліва і ягоная перапампоўка праз Эўразію, а мы, як ўсе тут навукова даказалі, да той бочкі – затычка.

Але адыгрываць значную ролю сярод суседзяў можа той толькі, хто дзеля астатніх ёсьць штодзённым прыкладам, носьбітам прывабнай мадэлі нацыянальнага жыцця, устойлівай да зъмены абставінаў.

Жыцьцё нацыі падобнае да рэчышча: адзін бераг – гэта культурныя дасягненныі, другі рэальныя інстытуты грамадзкага жыцьця, паміж імі адвечная праца. Бо сонца ўстae і дзеці просяць есці...

То давайце падумаем:

1. Наколькі здольныя змяніць ваганыні ў энергазабеспячэнні устойлівасць тых соцыяльных сістэмаў, што існуюць ў нашай нацыі?
2. Як пазбегнуць непажаданых зъменаў пры гвалтоўным скарачэнні энергаспажываныні ў больш ці меныш блізкай будучыні?
3. Наколькі мы сёняня ігнаруем звычайнае жыцьцё абываталя не адмаўляючы гуманітарных каштоўнасцяў?
4. Як гэны абываталь, расейскі, польскі, украінскі ці латыскі адрэагуе на пагаршэнье жыцьця дзеля энергетычных непаладак, куды, напрыклад, паедзе?
5. Ці давядзенца нам ва ўмовах энергетычнага кryзіsu змяніць традыцыйныя ўяўленыні пра “натуральную прыроду” і “спрадвечныя рысы” нацыяў-суседзяў?

Караец, думаць трэба. А каб думаць – павышаць інтэлектуальны патэнцыял нацыі і яе здольнасць да камунікацыі з іншымі культурамі і іхнімі асобнымі прадстаўнікамі. Самі ўжо параўнайце, якая мова на тое больш прыдатная: англійская, кітайская ці расейская.

На жаль, навучаныне адбываецца ў сем'ях і сем'ямі дэтэрмінавана. Таму на бліжэйшыя 20 гадоў нам ў дадатак да энергетычнага кryзіsu гарантаваны культурны кryзіs дзеля засваенія адкідаў расейскай культуры праз дапамогу парэшткаў расейскай мовы.

Пакуль што бурбалка нашай эканомікі яшчэ расьце. Гэта дазваляе начальнству абстрагавацца не толькі ад культуровых проблемаў, але і ад здароўя нацыі. Таму чакаць ўсеагульной установкі на здаровы лад жыцьця на фоне энэргетычных проблемаў гэтак сама не даводзіцца.

Між тым сямейныя структуры бываюць закранутыя праз энэргетычны збой ў першую чаргу і гэта дае камулятыўны соцыяльны эффект. Згадайце пра спосаб забеспячэння сямей харчамі і пра ланцужок па каторым вандруюць сьвіныя плечы, напрыклад: электрычка, трапей-

бус, халадзільнік. Згадайце структуру занятасці ў беларускіх гарадах, восьсю каторай ёсць буйныя і звышбуіныя прадпрыемствы. Прыклад сёняшняга Салігорску перад намі.

І што.

1. Ці адпавядзе культурна палітыка ўладаў культурным чаканьнем нацыі?
2. Ці прапанаваная кім альтэрнатыва?
3. Ці пры наяўнай кансалідаванасці здольная нацыя гэты бок падставіць пад удар хвалі энергетычнага крызісу?

А інстытуцыянальна. Хто сёньня вызначае курс нацыі на доўгатэрміновую перспектыву і праз што? Ў чвэрці сем'яў, яшчэ не пашкоджаных разбурэннем мы маем станоўчыя стыхійныя вынікі:

- 1.Усьведамленыне і поўнае прызнаныне глябалізацыі.
- 2.Тэхналягічныя навацы і дыфузію ў побыт найсучасных тэхналёгіяў.
- 3.Культываваныне індывідуальных здольнасцяў.
- 4.Духоўнае адраджэнне.

Яшчэ чвэрць – гэта сем'і каторыя дэградуюць. А палова – каторыя ідуць да канца жыцьця і нічога ў будучыні не вызначаюць, бо іхныя дзецы ужо павырасталі.

Але, пагаршэныне умоваў энергазабеспячэння цягне за сабой рост выдаткаў і змяненыне структуры сямейных бюджетаў. Змяненыне структуры сямейных бюджетаў як варушэнне тэкто-нічных плітаў ў глыбінях зямлі. То пабачым, якія землятрусы нас чакаюць.

Мы ж прызычайліся да того, што ніzkія цэны на энерганосьбіты, нібыта наша натуральная перавага над ўсімі акрамя Pacei.

Дык чым тая “перавага” запомніцца паспалітаму люду, калі кошт энергарэурсу перасячэ пэўную і, пагадзіцесь, невядомую нам мяжу? Пасправубем тое змадэляваць ў межах зразумелых

ўсім сцэнароў зъмянення прыбыткаў насельніцтва. І пакруцім адну, на першы погляд самую зразумелую сітуацыю у пошуках выбуховых яе бакоў, каторыя паспрыяюць далейшаму росту анархіі у краі.

Відавочны, ва ўмовах недахопу энэргарэурсаў, рост коштаў жыль-лёва-камунальных паслугаў.

Першым соцыйальным адказам на гэты рост ёсьць ужо зараз масавае непадпарадкованьнем грамадзянаў, ў выглядзе запазычанасцяў і неплацяжкоў. Аналіз сведчыць пра высокі ўзровень, так бы мовіць, люмпэнізаванасці неплацельшчыкаў.

Першым адказам ўлады ў сучаснай сітуацыі зрабілася пагроза судовых і штрафных санкцыяў з боку дзяржавы. Жыцёвы досьвед падказвае, што да бальшыні адрасатаў гэтая пагроза не дойдзе і яны зьяўлікім здзіўленынем ўспрымуць хіба прымусовую дастаўку ў суд.

Ў залежнасці ад жорсткасці прымянення права будзе назірацца больш-меныш хуткая рэакцыя люмпэнізаванай часткі грамадства да каторай належаць асноўныя неплацельшчыкі. Ці будзе гэтая рэакцыя політычнай? Не. Політычнай яна будзе у суседзяў, хіба што за выключэннем расейскай правінцыі.

У нас, калі адкінуць пагрозы і санкцыі, што нікога не палохаюць, цішыні нібыта паспрыяле стратэгія ураду на падвышэнне прыбыткаў насельніцтва.

Давайце больш пільна ўгледзімся на што і на каго яна ўплывае і будзем прытым мець на ўвазе якасць жытла, каторое занятае рознымі групамі грамадзянаў і іхых прыбыткаў.

Вось што мы ведаем пра прыбыткі і выдаткі нашых хатніх гаспадараў ў сувязі з ростам кошту, альбо знікненнем энэрганосьбітаў:

- выдаткі на ЖКГ ў структуры выдаткаў амаль ўтрай меншыя за паказчыкі ў багатых краінах з падобным да нашага кліматам;
- сістэма звязаных з магчымым энэргетычным крызісам плацяжкоў стыхійна сбалинсаваная з магчымасцямі насельніцтва.

Табл. 1. Размеркванье насельніцтва па ўзроўні сярэднедушавых рэсурсаў, якімі яно дыспануе ў супастаўленыні з бюджетам пражыцьцёвага мінімуму¹⁾, %

	I кв. 2006 г.	I кв. 2005 г.
¹⁾ БПМ на душу насельніцтва склаў за I кв. 2006 г. 161057 бел.руб. ў месяц, за I кв. 2005 г. – 137549 бел. руб. ў месяц.		
Да 0,5 БПМ	0,9	1,1
0,5-1 БПМ	14,7	15,1
Ніжэй за БПМ – агулам	15,6	16,2
1-2 БПМ	48,8	51,1
2-3 БПМ	24,7	22,6
вышэй 3 БПМ	10,9	10,1

Крыніца: Мінстат

Вось што можна дадаць паводле аналізу нашай табліцы:

- навэт афіцыйна, кожная сёмая сям'я пражыцьцёвага мінімуму не мае, а таму не ў стане адекватна реагаваць на раптоўны рост плацяжоў;
- ў палове сем'яў рост плацяжоў выкліча перазмеркванье выдаткаў на адпачынак, адзеньне і зменіць структуру харчаванья ў бок хлеба, бульбы і макаронных вырабаў;
- ў пятай частцы сем'яў на суму прыросту выдаткаў скарочіца назапашванье грошай ў розных формах;
- кожная дзясятая сям'я, што мае больш за 7,5 USD на чалавека ў дзень адрэагуе на падвышэнье коштаў упэўненым ростам прадукцыйнасці капіталістычнай працы.

Калі улічыць, што прыблізна 30% аплаты працы і іншых прыбыткаў схавана ад уліку і асноўная маса схаванага належыць дзьвум апошнім групам...

Але, апошняя са згаданых сем'яў, паводле дзядулі Таўстое падобныя адна на адну, а нам лепей разабрацца, як няшчасныя па свайму размеркаваліся паводле сваіх групай.

Табл. 2. Бедныя, ў адсотках да адпаведнай групы хатніх гаспадараў

	I кв. 2006 г.	I кв. 2005 г.
Агулам	12,1	12,2
Бабылі і бабылкі	5,4	5,7
Бяздзетныя	8,6	7,8
З 1 дзіцём	13,4	15,5
З 2 дзецьмі	25,7	23,9
З 3 і болей	55,5	57,0

Крыніца: Мінстат

Даруем Мінстату тое, што бедных людзей у нас меней чым бедных сем'яў. Падзівімся на родны край, дзе найлепей жыць бабылю, альбо пэнсіянэру. І падумаем, якім чынам адзагаюць мнагадзетныя сем'яі на энэргетычны крыйзіс.

Яны створаць соцыяльную базу злачыннасці, з катарай разбірацца прыдзеца пасыля таго як ўсе хутка забудуць героя нашага часу. Яны створаць гэтую клятую базу таму, што ужо зараз заклапочаныя простай праблемай выжывання, а не ягонымі крыніцамі, сродкамі і палітычнымі матывацыйямі.

Тут і вылазіць нешта, пра катарае мы ўсе датуль думалі, але саромеліся чамусьці сказаць. Розніца паміж намі і суседзямі ў тым, што у іх інтэрэсы бедных, катарыя у нас, дарэчы – большасць, прадстаўленыя ў парлямэнтах і партыях.

А хто прадстаўляе інтэрэсы бедных ў нашым Нацыянальным сходзе?

А чаму не прадстаўляе?

Свабода... Вось яна, як не круці, плата за энергарэсурс будучыні.

Менск

27 чэрвеня 2006 г.

¹⁾ Бюджет прожиточного минимума (в среднем на душу населения) за I квартал 2006 г. составил 161057 рублей в месяц, за I квартал 2005 г. – 137549 рублей.- Мінстат.